

UKLJUČIVANJE ZAPOSLENIH U UPRAVLJANJE PREDUZEĆEM

- Rezime: šta, zašto i kako -

ŠTA?

Uključivanje zaposlenih u upravljanje podrazumeva informisanje i konsultovanje zaposlenih u procesu donošenja odluka. Evropska unija je usvojila nekoliko Direktiva u okviru ove oblasti, a države članice ih sprovode u skladu sa vlastitom zakonskom regulativom i praksom.

ZAŠTO?

Dok za preduzeća, na prvi pogled, uključivanje zaposlenih u (odlučivanje) upravljanje preduzećem često predstavlja smanjivanje prava poslodavaca i vlasnika, za sindikate je uspostavljanje zasebnih tela (saveti zaposlenih) koja predstavljaju radnike u procesu konsultacije sa poslodavcem izvor konkurencije.

Međutim, realnost pokazuje da je konkurentnost važan faktor u uspešnom poslovanju preduzeća. Da bi postigla i održala svoju poziciju na tržištu na željenom nivou, preduzeća posežu za raznim alatima. Jedan od alata su motivisani zaposleni, a njihova motivisanost je usko povezana sa uslovima rada. Važnu ulogu u oblikovanju uslova rada igra instrument uključivanja zaposlenih u upravljanje preduzećem.

Sa druge strane, zaposleni su okrenuti zaštiti vlastitih interesa u čijem vrhu su stabilnost zaposlenja i kvalitet uslova rada. Na njih najviše utiču pozicija preduzeća na tržištu i interne politike preduzeća, čijem definisanju i uspostavljanju mogu da doprinesu kvalitet informacija koje zaposleni razmenjuju sa poslodavcem, kao i mogući načini razmene informacija. Ovde je važno naglasiti da sindikati zastupaju i realizuju interese svojih članova, a ne nužno interese svih zaposlenih što je upravo suština EU Direktiva iz ove oblasti.

KAKO?

Trenutna zakonska rešenja su Republici Srbiji skromnog obima i ostavljaju ogromnu prazninu. Naime, ovu oblast uređuje samo jedan član Zakona o radu (Čl. 205), koji predviđa mogućnost obrazovanja saveta zaposlenih u preduzećima sa više od 50 zaposlenih, kao tela koje daje mišljenje i učestvuje u odlučivanju o ekonomskim i socijalnim pravima zaposlenih. U praksi, saveti zaposlenih se u Srbiji dovode u vezu sa multinacionalnim preduzećima koja posluju u Srbiji. Međutim, ta praksa je vezana za EU zakonodavstvo i Direktive koje se odnosi samo na multinacionalna preduzeća.

S druge strane, Republika Srbija ima, u okviru procesa pridruživanja EU, obavezu transponovanja svih Direktiva. Shodno tome, i radno zakonodavstvo će morati da se prilagodi zahtevima relevantnih Direktiva kada je u pitanju učešće zaposlenih u procesu upravljanja, odnosno odlučivanja, na nivou preduzeća. Izmene Zakona o radu se već odavno očekuju i planiraju, ali je i dalje neizvesno kada će do njih doći s obzirom na izbore najavljene za proleće 2020. godine. Takođe nije poznato u kom pravcu će izmene ići, kada je u pitanju način organizovanja zaposlenih za potrebe razmene informacija i konsultacija sa zaposlenima i ključnog njihovog uključivanja u proces odlučivanja. Stoga je važno pomenuti razna rešenja koja su prisutna u EU:

- sindikat, kao što su to uradili UK, Italija, Švedska, Finska
- savet zaposlenih, uveden, na primer, u Nemačkoj, Austriji, Holandiji, Sloveniji
- mešoviti komitet, kao potpuno drugačiji pristup sprovođenju Direktiva, na primer u Francuskoj

U međuvremenu, ne čude mišljenja i stavovi preduzeća i sindikata obeležena mahom nepoverenjem i zaziranjem, uz rastući broj pozitivnih primera dobre saradnje između poslodavaca i zaposlenih. Slične pozicije su bile zastupljene i na strani poslodavaca i na strani sindikata tokom skupa koji je, u okviru Projekta i uz finansijsku podršku Evropske unije, organizovan na nacionalnom nivou 25. oktobra 2019. godine u Klubu poslanika u Beogradu.

Opšti i najvažniji zaključak učesnika skupa je da, bez obzira na postojanje ili odsustvo relevantne zakonske regulative, i na strani poslodavaca i na strani sindikata postoji jasan interes zbog kojeg je potrebno uspostaviti kanal za međusobnu razmenu informacija i konsultacije. Isto tako je važno da se ovaj proces odvija blagovremeno i kvalitetno, jer će samo tako doprineti ostvarivanju željenih rezultata – stabilno preduzeće konkurentno na tržištu i stabilne i kvalitetne uslove rada.

